

Laki

eräistä sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttöönottoon liittyvistä määräaikaisista toimenpiteistä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttöönottojakso

Tässä laissa säädetään sähkömarkkinalain (588/2013) 49 a §:ssä tarkoitettujen sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttöönottojaksoista. Käyttöönottojakson pituus on viisi kuukautta ja se alkaa 1 päivänä marraskuuta 2021 ja päättyy 31 päivänä maaliskuuta 2022.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan lyhentää käyttöönottojaksoa, keskeyttää se tai siirtää sen ajankohtaa siten, että käyttöönottojakso päättyy viimeistään lain voimassaolon päättyessä. Käyttöönottojakson keskeyttämisen ja sen ajankohdan siirtämisen edellytyksenä on, että sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttöönotossa on ilmennyt niin merkittäviä ongelmia, että käyttöönoton keskeyttäminen tai siirtäminen on välttämätöntä.

2 §

Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttäjien rekisteröityminen käyttöönottojakson aikana

Sähkömarkkinalain 75 a §:n säännöstä sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttäjäksi rekisteröitymisestä ei sovelleta käyttöönottojakson aikana, kun kysymyksessä on:

- 1) vähittäismyyjän tai jakeluverkonhaltijan rekisteröityminen käyttäjäksi;
- 2) rekisteröityneiden vähittäismyyjien sulautumisessa syntyvän vähittäismyyjän rekisteröityminen käyttäjäksi ja rekisteröityneen vähittäismyyjän jakautumisessa syntyvien vähittäismyyjien rekisteröityminen käyttäjiksi;
- 3) rekisteröityneen vähittäismyyjän tekemä rekisteröinnin irtisanominen;
- 4) rekisteröityneiden jakeluverkonhaltijoiden sulautumisessa syntyvän jakeluverkonhaltijan rekisteröityminen käyttäjäksi ja rekisteröityneen jakeluverkonhaltijan jakautumisessa syntyvien jakeluverkonhaltijoiden rekisteröityminen käyttäjiksi;
- 5) sähkömarkkinalain 3 §:n 25 b kohdassa tarkoitettujen mittausalueiden tai niiden muutosten rekisteröinti.

Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttäjäksi rekisteröitynyt vähittäismyyjä voi 1 momentin estämättä päättää vähittäismyyntitoimintansa käyttöönottojakson aikana 4 §:n mukaisesti.

Järjestelmä vastaavan kantaverkonhaltijan on 1 momentin estämättä hyväksyttävä käyttöönottojakson aikana sähkömarkkinalain 75 a §:ssä tarkoitetun vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan rekisteröityminen sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttäjäksi sekä mittausalueen rekisteröinti, jos rekisteröityminen tai mittausalueen rekisteröinti ei vaaranna sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen aikataulun mukaista käyttöönottoa.

Järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan on 1 momentin estämättä jatkettava sähkömarkkinalain 75 a §:ssä tarkoitetun vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan rekisteröitymisaikaa sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttäjäksi sekä mittausalueen rekisteröinnin määräaikaa käyttöönottojakson alkamisen jälkeen, jos rekisteröitymisen tai mittausalueen rekisteröinnin estäneet puutteet eivät ole merkittäviä, toiminnanharjoittaja on esittänyt ennen käyttöönottojakson alkamista riittävät korjaavat toimenpiteet puutteiden poistamiseksi eivätkä puutteet vaaranna sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen aikataulun mukaista käyttöönottoa. Järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan on ilmoitettava rekisteröitymisajan jatkamisesta ja sen kestosta toiminnanharjoittajalle ja Energiavirastolle. Ilmoitus vähittäismyyjälle on tehtävä ennen kuin vähittäismyyjä on velvollinen toteuttamaan 3 §:n 1 momentissa säädetty toimenpiteet.

3 §

Rekisteröimätöntä vähittäismyyjää koskevat toimenpiteet

Vähittäismyyjän, joka ei ole rekisteröitynyt sähkömarkkinalain 75 a §:n mukaisesti sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon käyttäjäksi käyttöönottojakson alkuun mennessä tai jonka rekisteröitymisaikaa ei ole jatkettu 2 §:n 4 momentin mukaisesti, on:

1) ilmoitettava kahden viikon kuluessa käyttöönottojakson alkamisesta asiakkailleen, asiakkaidensa jakeluverkonhaltijoille, järjestelmävastaavalle kantaverkonhaltijalle ja Energiavirastolle asiakkaidensa sähkönmyyntisopimusten siirtämisestä yhdelle tai useammalle sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttäjäksi rekisteröidylle vähittäismyyjälle; tai

2) irtisanottava kahden viikon kuluessa käyttöönottojakson alkamisesta kaikki asiakkaidensa toistaiseksi tai määräajan voimassaolevat sähkönmyyntisopimukset päättymään kolmen viikon kuluttua irtisanomisesta.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu asiakkaiden sähkönmyyntisopimusten siirtäminen on saatettava loppuun kuuden viikon kuluessa käyttöönottojakson alkamisesta. Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetusta sopimuskannan irtisanomisesta on ilmoitettava samanaikaisesti irtisanomisen kanssa asiakkaiden jakeluverkonhaltijoille, järjestelmävastaavalle kantaverkonhaltijalle ja Energiavirastolle.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun irtisanomiseen ei sovelleta sähkömarkkinalain 89 §:n 2 momenttia, 92 §:n 1 ja 2 momenttia eikä sähkönmyyntisopimuksen ehtoja sähkönmyyntisopimuksen irtisanomisesta.

Jos vähittäismyyjä ei ole tehnyt määräajassa 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja ilmoituksia asiakkaidensa jakeluverkonhaltijoille, järjestelmävastaavalle kantaverkonhaltijalle ja Energiavirastolle, vähittäismyyjän sähkönmyyntisopimukset purkautuvat ilman eri toimenpiteitä viiden viikon kuluttua käyttöönottojakson alkamisesta.

Jos 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua siirtämistä ei ole toteutettu asetetussa määräajassa tai jos asiakkaalla ei 1 momentin 2 kohdan mukaisen irtisanomisajan päättyessä ole voimassa uutta sähkönmyyntisopimusta sekä 4 momentissa tarkoitettussa tilanteessa, vähittäismyyjän asiakkaan jakeluverkonhaltija ei saa keskeyttää sähkönjakelua, ennen kuin jakeluverkonhaltija on ilmoittanut asiakkaalle sähkönjakelun keskeyttämisestä ja sen syystä. Jakeluverkonhaltijan on huolehdittava siitä, että asiakkaalle toimitetaan sähköä vähintään kolmen viikon ajan ilmoituksen lähettämisestä. Jos asiakas ei ole tässä ajassa solminut uutta sähkönmyyntisopimusta, jakeluverkonhaltijan on huolehdittava toimituksesta siihen asti, kunnes Energiavirasto on päätöksellään siirtänyt asiakkaan sähköntoimituksen sähkömarkkinalain 67 §:ssä tarkoitetun toimitusvelvollisen vähittäismyyjän vastuulle. Sähköntoimitukseen sovelletaan tällöin 67 §:n 2 momentissa tarkoitettuja ehtoja. Loppukäyttäjän on korvattava jakeluverkonhaltijalle sähköntoimituksesta aiheutuneet kohtuulliset kustannukset. Jos loppukäyttäjä ja jakeluverkonhaltija eivät sovi korvauksesta, Energiavirasto määrää korvauksen suuruuden.

Vähittäismyyjä, joka toteuttaa 1 momentissa säädetty toimenpiteet, ei ole velvollinen jatkamaan sähkömarkkinalain muuttamisesta annetun lain (108/2019) voimaantulosäännöksen 4 momenttiin perustuvia sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttöönoton edellyttämiä valmistelutoimia.

Vähittäismyyjän asiakkaalleen aiheuttamaan vahinkoon ja sen korvaamiseen sovelletaan sähkönmyyntisopimuksen ehtoja. Vähittäismyyjän jakeluverkonhaltijalle aiheuttamaan vahinkoon ja sen korvaamiseen sovelletaan vahingonkorvauslakia (412/1974).

4 §

Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttäjäksi rekisteröityneen vähittäismyyjän toiminnan päättymisen käyttöönottojakson aikana

Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttäjäksi sähkömarkkinalain 75 a §:n mukaisesti rekisteröityneen vähittäismyyjän, joka lopettaa vähittäismyyntin suunnitellusti käyttöönottojakson aikana, on ilmoitettava viikon kuluessa käyttöönottojakson alkamisesta asiakkailleen, asiakkaidensa jakeluverkonhaltijoille, järjestelmävastaavalle kantaverkonhaltijalle ja Energiavirastolle asiakkaidensa sähkönmyyntisopimusten siirtämisestä yhdelle tai useammalle sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttäjäksi rekisteröityneelle vähittäismyyjälle. Asiakkaiden sähkönmyyntisopimusten siirtäminen on tällöin saatettava loppuun vähintään seitsemän viikkoa ennen sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttöönottoajankohtaa. Vähittäismyyjän on tällöin jatkettava sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon käyttöönoton valmistelutoimenpiteitä käyttöönottosuunnitelman mukaisesti siihen saakka, kunnes vähittäismyyjän kaikki sähkönmyyntisopimukset on siirretty sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttäjäksi rekisteröityneille vähittäismyyjille.

Sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttäjäksi sähkömarkkinalain 75 a §:n mukaisesti rekisteröityneen vähittäismyyjän, joka käyttöönottojakson aikana lopettaa vähittäismyyntin konkurssin tai maksuvaikkeuksien vuoksi, on:

1) irtisanottava kaikki asiakkaidensa voimassaolevat sähkönmyyntisopimukset päättymään kahden viikon kuluttua vähittäismyyntin lopettamispäätöksen tekemisestä, jos vähittäismyyjä tai vähittäismyyjän konkurssipesä pystyy jatkamaan vähittäismyyntiä vähintään kahden viikon ajan; tai

2) ilmoitettava viipymättä vähittäismyyntin lopettamisesta asiakkailleen, asiakkaidensa jakeluverkonhaltijoille, järjestelmävastaavalle kantaverkonhaltijalle ja Energiavirastolle, jos vähittäismyyjä tai vähittäismyyjän konkurssipesä ei pysty jatkamaan vähittäismyyntiä vähintään kahden viikon ajan tai jos päätös vähittäismyyntin lopettamisesta on tehty sen jälkeen, kun on kulunut neljä viikkoa käyttöönottojakson alkamisesta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu irtisanominen on tehtävä neljän viikon kuluessa käyttöönottojakson alkamisesta. Irtisanomisesta on ilmoitettava samanaikaisesti irtisanomisen kanssa asiakkaiden jakeluverkonhaltijoille, järjestelmävastaavalle kantaverkonhaltijalle ja Energiavirastolle. Irtisanomiseen ei sovelleta sähkömarkkinalain 89 §:n 2 momenttia, 92 §:n 1 ja 2 momenttia eikä sähkönmyyntisopimuksen ehtoja sähkönmyyntisopimuksen irtisanomisesta.

Jos 1 momentissa säädetyn sähkönmyyntisopimusten siirtämisen uusille vähittäismyyjille edellyttämiä sanomia vähittäismyyjän vaihdosta ei ole saapunut jakeluverkonhaltijalle vähintään yhdeksän viikkoa ennen sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttöönottoajankohtaa, jos asiakkaalla ei 3 momentin mukaisen irtisanomisajan päättyessä ole voimassa uutta sähkönmyyntisopimusta taikka jos kyse on 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettusta tilanteesta, noudatetaan 3 §:n 5 momentissa säädettyä menettelyä. Energiaviraston on annettava 1—3 momentissa tarkoitettun ilmoituksen vastaanotettuaan jakeluverkonhaltijoille ohjeet mainitun menettelyn edellyttämistä toimenpiteistä.

Vähittäismyyjän asiakkaalleen aiheuttamaan vahinkoon ja sen korvaamiseen sovelletaan sähkönmyyntisopimuksen ehtoja. Vähittäismyyjän jakeluverkonhaltijalle aiheuttamaan vahinkoon ja sen korvaamiseen sovelletaan vahingonkorvauslakia.

5 §

Asiakkaan oikeus purkaa sähkönmyyntisopimus käyttöönottojakson aikana

Vähittäismyyjän asiakkaalla on oikeus käyttöönottojakson aikana purkaa toistaiseksi tai määräajan voimassa oleva sähkönmyyntisopimuksensa päättymään kahden viikon kuluttua, jos:

1) vähittäismyyjä on irtisanonut sähkönmyyntisopimuksen 3 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla; tai

2) vähittäismyyjän sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttöönotossa ilmenee käyttöönottojakson aikana ongelmia, jotka saattavat johtaa asiakkaan sähköntoimituksen keskeytykseen.

Vähittäismyyjä ei saa periä asiakkaaltaan sopimussakkoa tai muuta sähkönmyyntisopimuksen ennenaikaiseen päättämiseen perustuvaa suoritusta, jos asiakas on purkanut 1 momentin mukaisesti määräajan voimassaolevan sähkönmyyntisopimuksensa.

Vähittäismyyjän on ilmoitettava sähkönmyyntisopimuksen irtisanomisen yhteydessä asiakkaalleen tässä pykälässä säädetyistä asiakkaan oikeuksista.

6 §

Rekisteröimätöntä jakeluverkonhaltijaa koskevat toimenpiteet

Jos jakeluverkonhaltija ei ole rekisteröitynyt sähkömarkkinalain 75 a §:n mukaisesti sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon käyttäjäksi käyttöönottojakson alkuun mennessä tai jos jakeluverkonhaltijan rekisteröitymisaikaa ei ole jatkettu 2 §:n 4 momentin mukaisesti, jakeluverkonhaltijan ja järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan on yhdessä Energiaviraston kanssa viipymättä selvítettävä, pystyykö jakeluverkonhaltija turvaamaan väliaikaisjärjestelyillä, että vähittäismyyjät voivat toimittaa sähköä jakeluverkkoon asiakkailleen sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttöönoton jälkeen siihen saakka kunnes jakeluverkonhaltija pystyy täyttämään rekisteröitymiselle asetetut vaatimukset.

Jos jakeluverkonhaltija ei pysty toteuttamaan 1 momentissa tarkoitettuja väliaikaisjärjestelyjä, Energiaviraston on tarvittaessa päätettävä niistä toimenpiteistä, joihin on ryhdyttävä jakeluverkonhaltijan sähköverkkotoiminnan ylläpitämiseksi. Energiavirasto voi tällöin määrätä jakeluverkonhaltijalle kuuluvia tehtäviä yhden tai useamman muun jakeluverkonhaltijan hoidettavaksi. Toimenpiteet on tällöin rajattava ensisijaisesti koskemaan sellaisia jakeluverkonhaltijan sähköverkkotoimintaan kuuluvia tehtäviä ja velvollisuuksia, jotka liittyvät sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttöön. Toimenpiteitä koskeva päätös on voimassa, kunnes jakeluverkonhaltija on rekisteröity sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttäjäksi. Sen estämättä, mitä sähkömarkkinalain 76 §:ssä säädetään, jakeluverkonhaltijalla on oikeus luovuttaa mainitussa pykälässä tarkoitettuja tietoja, jos tietojen luovuttaminen on tarpeen tässä momentissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi.

Energiavirasto voi peruuttaa jakeluverkonhaltijan sähköverkkoluvan, jos jakeluverkonhaltija oleellisesti rikkoo sille sähkömarkkinalaissa säädettyjä sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen piiriin kuuluvia tehtäviä ja niiden edellyttämiä velvoitteita sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttöönotosta, eikä rikkomusta voida korjata 1 ja 2 momentissa tarkoitetuilla toimenpiteillä. Sähköverkkoluvan peruuttamisen jälkeen noudatetaan sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (590/2013) 24 §:ssä säädettyä menettelyä.

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019). Energiaviraston päätöksen täytäntöönpanokelpoisuuteen sovelletaan kuitenkin sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 38 §:ää.

Jakeluverkonhaltijan, johon on kohdistettu 2 momentissa tarkoitettuja toimenpiteitä, asiakkalleen aiheuttamaan vahinkoon ja sen korvaamiseen sovelletaan sähköverkkosopimuksen ehtoja. Jakeluverkonhaltijan vähittäismyyjälle ja toiselle jakeluverkonhaltijalle aiheuttamaan vahinkoon sovelletaan vahingonkorvauslakia.

7 §

Tiedottaminen

Energiaviraston, järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan ja työ- ja elinkeinoministeriön on käyttöönottojakson aikana tiedotettava aktiivisesti sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttöönottoon liittyvistä keskeisistä tapahtumista sekä ongelmista, jotka vaikuttavat tai voivat vaikuttaa vähittäismyyjien ja jakeluverkonhaltijoiden asiakkaisiin. Ministeriö koordinoi tarvittaessa tiedottamista.

Vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan on tiedotettava aktiivisesti asiakkailleen sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttöönottoon liittyvistä tapahtumista ja ongelmista, jotka vaikuttavat tai voivat vaikuttaa sen asiakkaisiin.

8 §

Valvonta ja ohjaus

Lukuun ottamatta 7 §:n 1 momentissa tarkoitettua Energiaviraston ja työ- ja elinkeinoministeriön tiedottamisvelvoitetta Energiaviraston tehtävänä on valvoa tämän lain noudattamista. Valvontaan sovelletaan sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annettua lakia.

Energiaviraston on 3 ja 4 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa annettava jakeluverkonhaltijoille ohjeet 3 §:n 5 momentin mukaisen menettelyn edellyttämistä toimenpiteistä.

9 §

Voimassaolo

Tämä laki tulee voimaan 27 päivänä lokakuuta 2021 ja on voimassa 31 päivään maaliskuuta 2023.

Helsingissä 22.10.2021

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Elinkeinoministeri Mika Lintilä